

Reizend rouwen

Janneke (41) is freelance copywriter en rijdt al schrijvend en fotograferend rond met man Vincent in pruttelende old-timercamper Stevie. Als Jannekes vader na een onmenselijk lang ziekteproces door de trage variant van de ziekte ALS besluit dat het genoeg is, vlucht Janneke naar het buitenland. Al reizend baant ze zich een weg door de kluwen emoties die ontstaat rond Het Grote Verlies en doorloopt ze de vijf fases van rouw.

Mexico

Fase 1 (ontkenning) en fase 2 (woede)

'Ik kan geen adem meer halen, ik moet hier snel vandaan, maar het mag niet. De deadline van Het Grote Verlies komt razendsnel dichterbij en we zitten midden in de zwaarste winterlockdown van Europa. Ik. Moet. Vluchten.'

Het is de strenge winter van '21 en het land zit op slot. Inmiddels weten we dat Het Grote Verlies in maart zal plaatsvinden, maar ik ontken graag in alle toonaarden. Mijn man en beste vriendin zijn zonder dat zij het weten medespelers geworden in mijn meesterplan, waarvan het plot zich zal ontvouwen – en tot een lichte uitbarsting zal komen – in Latijns-Amerika.

Ik kies het land waar mijn plan het minste risico loopt om te falen. Mexico voert een rampzalig pandemiebeleid en vormt een prima kandidaat voor mijn ietwat dubieuze escapade. Het zal mij niet gebeuren dat zoiets als een *last minute* positieve test mijn *big escape* dwarsboomt. Vlak voor het nieuwe jaar zich aandient, vluchten we. We proosten na het opstijgen op onze reis, nog niet in staat te vermoeden wat mij én mijn partners in crime te wachten staat.

De uitbarsting: Nieuwjaar in Puerto Escondido. Het gaat niet zoals verwacht, hoewel ik niet weet wat ik dan wel voor ogen had. Ons geboekte huis bestaat niet, alle accommodaties in de kustplaats waar we zijn beland zitten bomvol en alle restaurants serveren peperdure maaltijden op een

met goedkoop lint afgezet strand waarvoor we hadden moeten reserveren. Het is een deceptie. Over het hier zijn heb ik geen seconde nagedacht, ik wilde alleen maar weg. Manlief en vriendin hebben niet zoveel eisen en ik vind heel veel maar weet eigenlijk niet wat. Dat alles anders moet laat ik in ieder geval niet heel subtiel merken. Ik ben niet te genieten.

We hebben een groot zitkussen gevonden op een vrij stuk zand. Een minuscule strandbar bereidt vanuit een grote kokosnoot tussen al het megalomane toeristische geweld simpele broodjes en gekoelde dranken, die later op de avond lauwwarm geserveerd worden. Ik ben m'n vriendin kwijt, waar is ze? Ongeduldig stamp ik door het zand en vind haar in de menigte, lachend aan de bar met een nieuwe vriend. Stiekem ben ik boos, waarom is zij wel vrolijk? Hoe lukt het haar om te feesten?

Later die avond wandelen we met z'n drietjes richting ons hostel waar we gelukkig een gedeelde kamer hebben gevonden. Het is broeierig, mijn enkels zijn gezwollen van de vlucht en de feestende menigte irriteert mij mate-loos. Ik barst uit elkaar van woede en gooi alles wat me dwarszit naar de overkant van de met Zuid-Amerikaanse vlaggetjes versierde straat. Want daar is m'n vriendin – heel wijselijk – alvast gaan lopen. We komen uit in een uitgaansstraat gevuld met toeristische marktkraampjes. Ze komt terug naast me, stoot haar heup kort tegen me aan en gooit een arm om me heen. 'Kom, we gaan drinken, schat.' De vrede is voor even hersteld.

Brabant en Zeeland

Fase 3 (onderhandelen)

Het voorjaar waarin Het Grote Verlies zal plaatsvinden is aangebroken. Ik onderhandel met Vadertje Tijd en doe net alsof het door de huisarts vastgelegde moment nog mijlenver voor ons ligt.

In de tijd die ons nog rest, ga ik iedere dinsdag met mijn vader en onze favoriete zuster van het thuiszorgteam Rachida op micro-avontuur. Over het algemeen komen we met de aangepaste bestelbus niet veel verder dan een bioscoop of visrestaurant dichtbij huis. Geeft niet, we zijn in ieder geval samen weg.

Rachida is onze perfecte *partner in crime* en *Sister of Mercy*, niets is haar te gek. Als de vissoep gevuld is met mosselen, verzoekt ze zonder enige gêne de chef van de chique toko z'n soep te pureren zodat mijn vader het toch kan eten, als z'n katheterzak volgelopen is en wij op het punt staan de bioscoop in te gaan, rijdt ze hem zó de berm in en laat daar de zak ter plekke leeglopen. We lachen wat af samen.

Een laatste avontuurlijke uitschieter vindt plaats aan de Brouwersdam. We komen aan op het zonovergoten terras van de strandtent, ook mijn beste vriendin is erbij, en constateren dat we niet de enigen zijn die een paar vroege lentestralen komen vangen. Ik zie dat de enige tafel die we fatsoenlijk kunnen bereiken met een rolstoel bezet is. Heilig overtuigd van het feit dat niemand op dit moment ons aanstaande lot deelt, voel ik me moedig. Aan het tafeltje zit een nietsvermoedende heer in alle rust de krant te lezen, met een vers getapt biertje erbij. Ik verzoek hem zo vriendelijk mogelijk te verplaatsen, terwijl ondertussen herhaaldelijk "vraag alstublieft niet waarom" door mijn hoofd raast. Verbazingwekkend genoeg voelt blijkbaar iedereen in onze omgeving dat er geen ruimte is voor scheve blikken of commentaar. Zonder vragen te stellen staat de man op. We hebben met z'n viertjes de allerlaatste avontuurlijke middag van mijn vaders leven.

Nog maar acht dagen tot Het Grote Verlies. Tik, tak.

De Ardennen

Fase 4 (depressie)

Hij is er niet meer. En nu hij voorgoed vertrokken is, voel ook ik weer: ik moet weg. Toch gaan er weken voorbij voor we besluiten welke bestemming het moet worden, maar uiteindelijk kiezen we voor kampeerwalhalla Zweden. De veerboot wordt geboekt en onze hemelsblauwe oldtimercamper Stevie laden we vol met proviand, water en brandstof. Vol goede moed vertrekken we richting de

haven, maar nog voor we die bereiken komen we ploeterend tot stilstand. Niet omdat onze oldtimer stilvalt, maar ikzelf.

Ik heb mezelf de afgelopen tijd redelijk moeiteloos diverse kleine escapades toegestaan. Gewoon een beetje leven ging me vrij makkelijk af, maar eerlijk toegeven dat je toch niet zo opgelucht bent na Het Grote Verlies – dat het helemaal niet goed gaat – is blijkbaar een heel ander verhaal.

De rouw die plots door de knusse cabine raast overvalt me, overdondert me met een sneltreinvaart, slokt me gulzig op en neemt me zwaarmoedig in bezit. Deze reis, het intense rijden in de hitte met onze oldtimer met de vertrektijd van een peperdure veerboot als drukkende deadline, het vooruitzicht van urenlang varen en dus vastzitten op open zee, aankomen in een land dat ver van huis verwijderd is...

Ik barst in een eindeloze stroom tranen uit, ben urenlang ontroostbaar. Manlief weet bijna niet wat hij met me aan moet en wacht met engelengeduld af. Als laatste redmiddel stelt hij vroeg in de morgen, na een slapeloze nacht, zachtjes voor: "Terugrijden dan maar?" Ik val uitgeput in slaap. Na de lange nacht en lege ochtend keren we om, annuleren de boot naar dat kampeerwalhalla en hobbelen in tegenovergestelde richting naar een voor ons heel bekende plek: de Ardennen. Niet naar huis. M'n vader kan er dan niet meer zijn, maar *momma didn't raise no quitter*: ik wil reizen.

Melk uit een kokosnoot wordt vervangen door koele drankjes die we zittend in de kabbelende rivier drinken, dagen aaneen. Zo vult de zomer van Het Grote Verlies zich, dichterbij huis dan ooit.

Gotland

Fase 5 (aanvaarding)

Zomer '23 moet het dan toch gaan gebeuren. We pakken het goed aan en nemen vier weken vrij. Stevie, die ons steeds minder in de steek laat, wordt weer grondig voorbereid. Ze – ja, het is een zij – krijgt een grote beurt en we boeken wederom de veerboot. Een extra reisdag maakt dat we hem ruimschoots halen en de globale route voor de reis, die we uiteraard ter plaatse direct overboord gooien, is uitgestippeld. Geen stress, dat is het devies.

Met zo'n zeventig kilometer per uur zoeven we over de binnenlandse wegen van dit Scandinavische eiland en kom ik erachter waarom ik mij ineens zo licht voel. Overal komen we de bekende Zweedse vierkante stationwagens tegen, zijn favoriete model. Ik glijd lichter dan ooit in ons busje over onverharde wegen. Mijn vader, hij is er nog.

We duiken de Scandinavische bossen in en parkeren Stevie meermaals aan de waterrand. We staan op vrije kampeerplaatsen in gehuchten waar geen mens van heeft gehoord, stoken fikkies op vuurplaatsen, ik sprokkel me gek naar losliggend hout. We zwemmen in gigantische meren, ijskoud maar helder als kristal. Manlief is er niet uit weg te slaan. Rust, ruimte én avontuur.

Vroeger zat ik in die vierkante stationwagon van hem op de achterbank, precies op de plek waar we in de achteruitkijkspiegel naar elkaar konden knipogen. Nu ben ik bestuurder en kijk in de spiegel van onze vierkante bus naar wat achter me ligt. Ik zie niemand, maar horen doe ik hem wel. "Kijk, dat is precies mijn favoriete model, m'n eerste auto! Daar ben ik vroeger mee naar Iran en Istanboel gereden met de jongens. Móóí dat het daar was, *locals* wisten niet wat ze zagen als wij het dorp binnenreden!"

Ik rijd rond met een dikke glimlach en slik af en toe mijn tranen weg. Eindelijk in Zweden, eindelijk opgelucht. Reizen is jezelf tegenkomen, kroontje terug opzetten en weer doorgaan.

De daadwerkelijke bestemming ligt niet altijd honderden kilometers van huis: het kostte mij welgeteld anderhalf jaar na Het Grote Verlies om hierachter te komen. Maar tijdens deze laatste trip ben ik niet gestrand, niet in kokende woede of ontoestbaar huilen uitgebarsten. Ik aanvaard dat hij er altijd, zij het op een andere manier, bij zal zijn.

